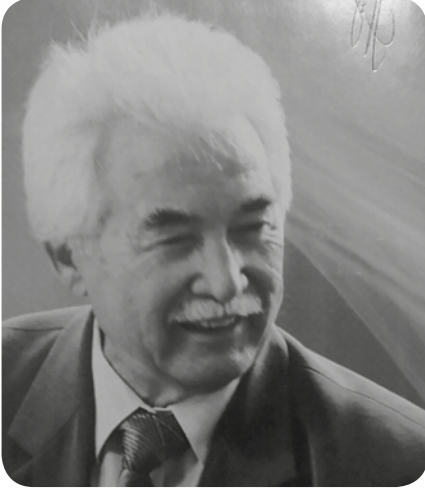

PROF. DR. AHMET SÜLEYMANOV

Nail TAN

TDK Türk Dünyası Destanlarının Tespiti, Türkiye Türkçesine Aktarılması ve Yayımlanması Projesi Başkurdistan Koordinatörü, Başkurt Türklük bilimci, Ufa Miftaheddin Akmulla Devlet Pedagoji Ü Emekli Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Süleymanov, 21 Kasım 2016 Pazartesi günü Ufa'da hayata gözlerini yumdu. Cenazesi, 22 Kasım 2016 Salı günü Ufa Mecit Gafuri Başkurt Devlet Drama Tiyatrosunda düzenlenen veda/uğurlama töreninin ardından, vasiyeti üzerine memleketi Büryen'in Nebi/Nebiova köyü mezarlığında toprağa verildi.

Tam adı Ahmet Muhammetveliyeviç Süleymanov olan rahmetli Türklük bilimci, 15 Mart 1939 tarihinde Başkurdistan'ın Büryen ilçesi-

nin Nebi/Nebiova köyünde doğdu. Babası kolhoz işçisi Muhammetvali Hayrulloviç'tir.

İlkokulu köyünde bitirdi. Ortaöğretim için komşu Baynazarovo/Baynazar köyündeki okula devam etti. Okul dışındaki zamanlarda kolhozda çalışarak ailesine yardımcı oldu. Askerlik sonrası, yüksek öğrenimini Ufa Başkurt Devlet Ü Tarih ve Filoloji Fakültesinde tamamladı (1967). Üniversitede öğrenciyken halk edebiyatına ilgi duydu. Köyü ve çevresindeki sözlü edebiyat, halk kültürü derlemelerinde görev aldı. Üniversite sonrası, bir yandan köyündeki sekiz yıllık okulda öğretmenlik yaparken bir yandan da "İlimler Namzetliği Tezi"ni hazırladı. Tezini bitirmeye yakın Ufa Başkurt Devlet Üniversitesinde akademik çalışmalarına başladı. Başkurt edebiyatı, Başkurt folkloru konularında derslere girdi (1972). "Başkurt Toponomik Efsane ve Menkıbelerinin Fikir Sanat İşlevleri ve Tarihi Temelleri" konulu tezini başarıyla savunarak "İlimler Namzedi" unvanını aldı (1973). 1978 yılında doçentliğe terfi etti. Başkurt Devlet Üniversitesindeki derslerinin yanı sıra, "Başkirkoye Narodnoye Tvorçestvo/Başkurt Halk Yaratıcılığı Projesi"nde görev alarak halk edebiyatı derlemeleri yaptı. "Başkurt Gerçekçi Halk Masalları: Muhtevası ve Poetika-

si” konulu doktora tezini Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesinde savunarak “İlimler Doktoru” unvanına layık görüldü (1991). Bu başarısı üzerine Rusya Bilimler Akademisinin Ufa Bilim Merkezinde görevlendirildi. Merkezin Tarih Dil ve Edebiyat Enstitüsü Folklor ve Sanat Bölümünün uzun süre başkanlığını yaptı (1991-2002). Bu görevi sırasında unvanı profesörlüğe yükseltildi (1995). Dünya Başkurt Kurultayı İcra Komitesinde görev aldı, başkanlık yaptı (2002-2006). Son görevi, 2006 yılında atandığı Miftaheddin Akmulla Devlet Pedagoji Üniversitesi öğretim üyeliğidir. Bu görevinde ölünceye kadar derslerini sürdürdü.

Süleymanov, adını Türklük bilimi tarihine dört projeye yazdırdı denebilir.

1. Başkurt Halk Yaratıcılığı/Sanatı/Başkirkoye Narodnoye Tvorçestvo Projesi: Başkurt halk kültürünü, sözlü edebiyatını derlemek amacıyla başlatılan bu çalışma çerçevesinde 14 ciltlik bir külliyat yayımlandı (2000). Süleymanov, bu külliyatın üç cildini kendi derlemeleriyle oluşturdu. Bir cildini de Nur Zaripov’la birlikte hazırladı. Söz konusu hizmeti dolayısıyla kendisine Salavat Yulayev Devlet Ödülü verildi (1987).

2. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi: Proje çerçevesinde yayımlanan *Başlangıcından Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi* adlı yayının *Başkurt Edebiyatı I* cildi (C 29) Prof. Dr. Ahmet Süleymanov, Doç. Dr. Gaynislam İbrahimov

ve Doç. Dr. Metin Ergun; II. cildi (C 30) ise Süleymanov ve İbrahimov tarafından baskıya hazırlanmıştır (2004, 2005).

3. TDK Türk Dünyası Destanlarının Tespiti, Türkiye Türkçesine Aktarılması ve Yayımlanması Projesi: 1997 yılında başlatılan projenin Başkurdistan Koodinatörlüğü Prof. Dr. Ahmet Süleymanov’a verildi. Onun gayretiyle Başkurt destanları dört cilt hâlinde baskıya hazırlanıp 2014 yılında yayımlandı.

Başkurt Destanları I/Mitolojik Destanlar, haz. A. Süleymanov, G. İbrahimov, M. Ergun; Türkiye Türkçesine akt. M. Ergun, G. İbrahimov, F. Aetbaeva, M. Yasin Kaya, Ankara 2014, 395 s., TDK Yayınları: 1130.

Başkurt Destanları II/Sosyal Hayatı Anlatan Destanlar, haz. ve Türkiye Türkçesine aktaranlar aynı, Ankara 2014, 671 s., TDK Yayınları: 1131.

Başkurt Destanları III/Tarihî Destanlar, haz. ve Türkiye Türkçesine aktaranlar aynı, Ankara 2014, 580 s., TDK Yayınları: 1132.

Başkurt Destanları IV/Tarihî Destanlar, Kahramanlar ve Halk Şairleri, haz. ve Türkiye Türkçesine aktaranlar aynı, Ankara 2014, 282 s., TDK Yayınları: 1133.

4. AKM/Atatürk Kültür Merkezi Türk Dünyası Ortak Edebiyatı Projesi: Projenin Başkurdistan Koordinatörü Prof. Dr. Ahmet Süleymanov’dur. Proje çerçevesinde yayımlanan dört dizinin Başkurt edebiyatıyla ilgili bölümlerini hazırlamıştır.

I. Dizi: *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi I-VIII*, Ankara 2002-2007, AKM Yayınları: 214.

II. Dizi: *Türk Dünyası Edebiyat Tarihi I-IX*, Ankara 2001-2007, AKM Yayınları: 287.

III. Dizi: *Türk Dünyası Edebiyat Metinleri Antolojisi I-VIII*, Ankara 2001-2007, AKM Yayınları: 288.

IV. Dizi: *Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü I-VI*, Ankara 2001-2006, AKM Yayınları: 289.

Aldığı çok sayıda ödülün bir bölümü şunlardır:

1987 Başkurdistan Cumhuriyeti Salavat Yulayev Devlet Ödülü

1991 Başkurdistan Cumhuriyeti Kültür Emektarı Ödülü

1997 Başkurdistan Cumhuriyeti Bilim Emektarı Ödülü

2004 Celil Kiyekbayev Ödülü

2006 Rusya Federasyonu Bilim Emektarı Ödülü

2009 Miftaheddin Akmulla Ödülü

Ayrıca Mecit Gafurî, Zeki Velidi Togan Ödülü sahibi ve Başkurdistan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi Şeref Üyesi'di.

Ufadan Türkolog Dr. Ahat Salihov vasıtasıyla getirttiğimiz bilgilere göre otuzu aşkın araştırma kitabı kırktan fazla ve iki yüzden fazla makalesi yayımlanmıştır. Kitaplarından bir bölümü şöyle sıralanabilir:

Derleme, Araştırma: *Janrovoye svoyeobraziye başkirskih bitovih skazok [Başkurt Halk Masallarının Biçim*

Özgünlüğü] (Ufa 1990), *Bitoviye skazki başkirskogo naroda* [Başkurt Halkının Gerçekçi Masalları] (Ufa 1990), *Başkirskiye narodnoye bitoviye skazki: Suajetnyy repertuar i poetika* [Başkurt Gerçekçi Halk Masalları: Muhteva ve Poetika] (Moskova 1994, doktora tezi), *V skazkah istina* [Masallarda Gerçeklik] (Ufa 1997), *Narodnoya yumorrističeskaya proza* [Mizahi Halk Nesri] (Ufa, 1998), *Başkirskoye narodnoye tvorčestvo* [Başkurt Halk Yaratıcılığı/Sanatı] (Ufa 2000, 14 cildin 4 cildinin hazırlayıcısı), *İstoki çuda* [Mucizenin Kaynakları] (Ufa 2001), *Başkirskoye Narodnoye novella* [Başkurt Kısa Halk Anlatmaları] (Ufa 2004).

Türkiye'de yayımlanan kitapları, kitap bölümleri:

Türk Dünyası Edebiyat Metinleri Antolojisi; C. I, Ankara 2001, "Başkurt Türkleri", s. 406-481; C. 5, Ankara 2004, "Başkurt Sahası", s. 29-105, G. İskildina ve N. Höbbedtinova ile; C. 6, Ankara 2004, "Başkurt Sahası", s. 394-451, G. Hüseyinov ile; C. 7, Ankara 2006, "Başkurt Türkleri", s. 670-683, *Başkurt Edebiyatı I*, G. İbrahimov, M. Ergun ile, İstanbul 2004, 480 s.; C. II, G. İbrahimov ile, İstanbul 2005, 640 s., *Başkurt Destanları I-IV*, G. İbrahimov, M. Ergun, F. Aetbaeva, M. Y. Kaya ile, Ankara 2014, 395+671+580+282 s.

Rusça biliyordu.

İki defa evlenmişti. Vefatında Başkurdistan Devlet Sanatçısı Faniya Baygildiyevna ile evliydi. Oğlu Celil Süleymanov ressam, büyük kızı Dr. Leysan İtkulova Başkurt Devlet Üniversitesinde, küçük kızı Dr. Nerkes Hubitdino-

va ise Rusya Bilimler Akademisi Ufa Bilim Merkezi Tarih Dil ve Edebiyat Enstitüsünde öğretim üyesidir.

Prof. Dr. Ahmet Süleymanov, Başkurt halk edebiyatının, halk biliminin önemli derleyici ve araştırmalarının

dan biriydi. Başkurdistan ile Türkiye arasında Prof. Abdulkadir İnan, Prof. Zeki Velidi Togan ve Dr. Hamit Zübeyir Koşay'ın kurduğu kültür köprüsünün bir bakıma bağlantı yollarını yaptı denebilir. Mekânı cennet olsun!

NEVZAT TÜRKTEN

Kayseri'nin yetiştirdiği kültür adamlarından, *Erciyes* edebiyat, düşünce ve sanat dergisinin fedakâr yayımcısı Avukat Nevzat Türkten, 9 Aralık 2016 Cuma günü Kayseri'de hayata gözlerini yumdu. Cenazesi, 10 Aralık 2016 Cumartesi günü Camii Kebir'de kılınan öğle ve cenaze namazlarının ardından, Kayseri Şehir Mezarlığı'nda ki aile kabristanında toprağa verildi.

Rahmetli Türkten, 9 Haziran 1928 tarihinde Kayseri'de doğdu. Babası ilkokul öğretmenini Mahmut Bey, annesi ise İkbâl Hanım'dır.

Babasının görev yeri değişikliği sebebiyle Havza'nın Tüllü Köyü İlkokulunda başladığı ilköğrenimini Birecik'in Fırat İlkokulunda tamamladı. Kayseri Lisesi, orta ve lise bölümlerini bitirdikten (1948) sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu (1952). Vatan görevini Polatlı Topçu Okulu'ndaki eğitimin ardından Gelibolu'daki 4. Topçu Alayı'nda yedek subay olarak yerine getirdi (1952-1954). Askerlik dönemi sonrası Kayseri'de avukatlık stajına başladı. Bir yıllık stajın ardından avukatlık ruhsatını alarak serbest avukatlığı başladı

(1955). 46 yıllık avukatlık döneminde birçok resmî kuruluşun, belediyenin, kooperatifin avukatlığını yaptı. Rahatsızlığı sebebiyle 2001 yılında avukatlığı bıraktı. *Erciyes*'in yayımına daha çok zaman ayırdı.

Edebiyat dünyamıza şiir kapısından girdi. 1948'den itibaren şiirleri yayımlandı. *Yeniden Diriliş* dergisinin *Nevzat Türkten Özel Sayısı*'nda (S. 5, Ağustos 2004) şiirlerinin tamamı bir araya getirildi. Siyasi, kültürel yazıları ve makaleleri ise 1955 yılından bu yana İstanbul'da *Hergün*; Kayseri'de *Ülker*, *Hâkimiyet*, *Emel*, *Erciyes Postası*, *Erciyes Telgraf* gazeteleriyle *Erciyes*, *Yeni Erciyes* dergilerinde yayımlandı. Bazı folklor ve kültür sempozyumlarına katılarak bildiriler sundu.

Türkten'in edebiyatımıza, kültür tarihimize en önemli hizmeti *Erciyes* dergisinin kırk yıla yakın bir süredir yayımlanmış olmasıdır. Bilindiği gibi *Erciyes*, Anadolu'nun en uzun soluklu dergisidir. Yayımı dört dönem sürmüştür. Abdullah Satoğlu'nun *Kayseri Ansiklopedisi*'nde verdiği bilgiye göre, Kayseri'de *Erciyes* adıyla ilk dergi 12 Aralık 1911 tarihinde yayımlanma-

ya başladı. 16 sayfalık ve haftalık bu dergi 33 sayı çıktı ve kapandı. *Erciyes* ikinci dönem olarak Kayseri Halkevinde Mart 1938-Mart 1950 ayları arasında 85 sayı çıkarıldı. Derginin üçüncü dönemi, Kayserili Kâzım Yedekçioğlu'nun *Yeni Erciyes* adıyla 33 sayı yayımladığı 1954-1958 yılları arasındır. Dördüncü dönemi, Nevzat Türkten ve yol arkadaşı Müh. Âlim Gerçek tarafından 1978 Ocak ayında başlatılmıştır. Dergi, Türkten'in 1956'da kurduğu Kayseri Türk Kültür Derneğinin (şimdi Kayseri Kültür ve Turizm Derneği) yayın organıdır. Türkten, Ocak 1980, 25. sayıdan Aralık 2013, 432. sayıya kadar derginin sahipliğini yaptı, yazı işleri müdürlüğünü yürüttü. Derginin masraflarının satıştan karşılanmayan bölümünü iki dost üstlendiler. Dergiyi, "ulusal hakemli dergi" seviyesine ulaştırdılar. Ocak 2014 ayından itibaren Nevzat Bey, rahatsızlığı sebebiyle dergiyle ilgilenemedi. Müh. Âlim Gerçek görevi devraldı. *Erciyes*'in Ocak 2014, 433. sayısı bu devir teslim dolayısıyla *Nevzat Türkten Özel Sayısı* olarak yayımlandı. Bu sayıda da şiirlerinin bir bölümüne yer verildi.

Yurt içi ve dışından sekseni aşkın ödül ve başarı plaketi sahibiydi.

Türkten'in yazdığı fakat yayımlayamadan rahatsızlığının arttığı iki kitabı vardır: *Kayseri Âdetleri ve Oyunları*, *Aile Saadeti*.

Yayımlayamadığı kitapları ve Kayseri anıları oğulları ve Âlim Gerçek tarafından bastırılacaktır.

Zengin kitaplığından yaklaşık 8.000 kadar kitabı, mütevelli heyet üyesi bulunduğu Nuh Naci Yazgan Üniversitenin kütüphanesine bağışladı. Bu bağış, 2015 yılında teslim edilip Nevzat Türkten Bölümüne yerleştirildi.

Yakın yıllarda kaybettiği eşi Sebahat Hanım'dan Mahmuthan ve Murathan adlı iki oğlu bulunmaktadır.

Kayseri'de birçok kültürle ilgili STK'nin kurucusu, yönetim kurulu üyesi olarak da hizmet veren, hemşehrilerince "abide adam" olarak vasıflandırılan Nevzat Türkten'in en önemli eseri *Erciyes*'tir. Bu dergi, bir bilim, edebiyat ve kültür okulu gibi hizmet vermiş; onlarca şair, yazar ve bilim insanının yetişmesine katkı sağlamıştır. Ruhü şad olsun!

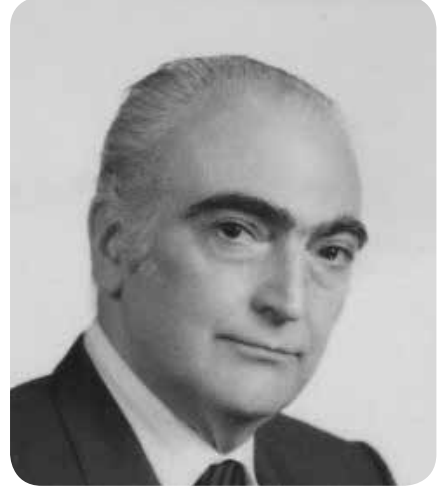
PARS TUĞLACI

Sözlükçü, ansiklopedi yazarı ve Ermeni kültürü uzmanı kimliğiyle tanınan Pars Tuğlacı (Tuğlacıyan), 12 Aralık 2016 Pazartesi günü İstanbul'da hayata veda etti. Cenazesi, 17 Aralık 2016 Cumartesi günü 14.30'da İstanbul Feriköy Surp Vartanats Kilisesi'nde düzenlenen dinî törenin ardından Ermeni Mezarlığı'nda toprağa verildi.

1 Nisan 1933 tarihinde İstanbul'da doğdu. Ermeni kökenli bir aileye mensuptur.

İlkokulu İstanbul'da okudu. Kıbrıs Melkonyan Eğitim Enstitüsünün/Melconian Educational Institute bitirdikten sonra (1961) ABD'ye giderek Michigan Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünde yüksek öğrenimini tamamladı (1955). Askerlik görevini Ankara GATA'da İngilizce dersleri vererek yerine getirdi (1956-1958). İstanbul Şişli Terakki, Saint Michel ve Getronagan Ermeni Liselerinde İngilizce Öğretmenliği yaptı (1958-1961). Pars Yayınevi'ni kurarak sözlük ve ansiklopedi yayıncılığına başladı. Ayrıca tarihi, kültürel araştırmalara yöneldi. Merkezi İtalya'da bulunan Uluslararası Güvenlik ve Barış Parlamentosu üyeliğine seçildi ve parlamentonun Türkiye Büyükelçisi görevine getirildi (1990). Bu unvanla yurt içi ve dışındaki birçok toplantıda Türkiye'yi temsil etti.

Tuğlacı, edebiyat kültür dünyamızda sözlük ve ansiklopedik yayımlarıyla tanındı. Bazı sözlük ve eserleri yanlış bulunarak Türkologlarca eleştirildi. Araştırma ürünü makaleleri *Milliyet Sanat, Tarih ve Toplum, Yıllar Boyu Ta-*

rih dergileriyle *Cumhuriyet* ve *Milliyet* gazetelerinde yayımlandı.

Yayımları dolayısıyla başta ABD Amerikan Biyografi Enstitüsü olmak üzere birçok bilim kuruluşuna üye, şeref üyesi kabul edildi. Aldığı ödüller içinde en önemlileri şunlardır: Amerikan Biyografi Enstitüsü 20. Yıl Başarı Ödülü, Paris İnsani Bilimler Evrensel Akademisi Fahri Profesörlük unvanı, Avustralya Uluslararası Koordine Araştırma Enstitüsü Fahri Profesörlük unvanı, Londra Üniversitesi Uygulamalı Araştırmalar Enstitüsü Edebiyat Doktoru unvanı, ABD Los Angeles Addison Üniversitesi Genel Araştırma Doktoru unvanı, Bohemya Kraliyet Tacının Baron unvanı, Da Vinci Ödülü, Kudüs Sâlib-i Mukaddes Nişanı.

Başlıca eserleri tür ve ilk baskı yıllarına göre şöyle sıralanabilir:

Sözlük: *İngilizce-Türkçe Tâbir ve Meslekî Terimler Sözlüğü* (1961), *An English-Turkish Dictionary Idioms* (1963), *İngilizce-Türkçe Tâbirler Lûgati*

(1964), *Tıp Lûgatı/İngilizce-Latince Türkçe* (1964), *İktisadi ve Hukukî Terimler Sözlüğü* (1965), *İngilizce-Türkçe Deyimler Sözlüğü* (1965), *A Dictionary of Economic and Legal Terms* (1965), *Resimli İngilizce-Türkçe Sözlük* (1966), *Büyük Türkçe-İngilizce Sözlük* (1966), *Türkçede Anlamdaş ve Karşıt Kelimeler Sözlüğü* (1967), *Büyük Türkçe-Fransızca Sözlük* (1968), *Okyanus/20. Yüzyıl Ansiklopedik Sözlük* (3 cilt 1971-1974, 6 cilt 1979, 10 cilt 1982), *Tıp Sözlüğü: İngilizce-Türkçe* (1978), *İngilizce-Türkçe Büyük Sözlük* (1987), *Türkçe-İngilizce Bilimsel ve Teknik Terimler Sözlüğü* (2001).

Araştırma, İnceleme: *Osmanlı Mimarlığında Batılılaşma ve Balyan Ailesi* (1981), *Ayvazovski Türkiye’de* (1983), *Bulgaristan ve Türk-Bulgar İlişkileri* (1984), *Arpaçay ve Yöresi* (A. Güler’le, 1984), *Türkiye’de Kadın I-II* (1984-1985), *Geleneksel Türk Süsleme Sanatında Bir Kadın Sanatçı: Arşaluyş Ütücüyan* (1985), *Osmanlı Şehirleri* (1986), *Mehterhaneden Bandoya* (1986), *Çağdaş Türkiye I-II-III* (1987-

1990), *Korsanların Dünyası* (1988), *Tarih Boyunca İstanbul Adaları I-II* (1989, 1992), *The Role of the Balian Family in Ottoman Architecture* (1990), *İstanbul Ermeni Kiliseleri* (1991), *Çırağan Palace* (1992), *The Role of the Dadian Family in Ottoman Social Economic and Political Life* (1993), *Tarih Boyunca Batı Ermenileri* (5 cilt, 2004), *Türk Tiyatrosunun Sönmeyen Yıldızları/Nejdet Mahfi Aryal, Jeyan Aryal Tözüm* (2005), *Türk Operasının Sönmeyen Yıldızı Suna Korad* (2007), *Örnek Bir Osmanlı Vatandaşı: Kirkor Zohrab Efendi* (2008), *Türkiye’nin İkinci Cumhurbaşkanı İsmet İnönü* (2008).

Derleme, Seçki: *Ermeni Edebiyatından Seçmeler* (1992).

Çeviri: *Doğu Albümü* (H. J. van Lennep’ten, 1985)

İngilizce, Fransızca, Latince ve Türkçe biliyordu. Ana dili Ermeniceyle birlikte beş dil bildiği söylenebilir.

Tuğlacı, sözlük ve kültürel araştırmalarıyla Türk ve Ermeni bilim ve edebiyat dünyasına önemli katkılarda bulundu. Toprağı bol olsun!

BERTAN ONARAN

TDK 1972 Çeviri Ödülü sahibi, çevirmen, Emekli Yıldız Teknik Ü Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü okutmanı Bertan Onaran, 16 Aralık 2016 Cuma günü İstanbul’da hayata veda etti. Cenazesi, 18 Aralık 2016 Pazar günü Karacaahmet Cemevi’nde düzenlenen dinî törenin ardından Ümraniye He-

kimbaşı Mezarlığı’nda toprağa verildi.

Onaran, 15 Nisan 1937 tarihinde Tekirdağ’da doğdu. Babası Raşit Kemal Bey, annesi ise Âdile Hanım’dır.

İstanbul Haydarpaşa Lisesini bitirdikten sonra İstanbul Ü Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünde yüksek öğrenimini tamamladı.

di. Vatan görevini, yedek subay olarak Ankara'da Kara Kuvvetleri Komutanlığında yerine getirdi (1963). 1966 yılında Özel Galatasaray Mühendislik Yüksekokulunda başladığı Okutmanlık görevini Yıldız Teknik Ü Yabancı Diller Bölümünde sürdürerek emekliye ayrıldı. Emeklilik döneminde, çeviri çalışmalarını yoğunlaştırdı. Yakın dönemdeki çevirileri Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları arasında yer aldı.

Onaran, Türkiye'nin en iyi edebî eser çevirmenlerinden biriydi. İlk çevirisi 1963'te yayımlandı. Batı edebiyatının klasik sayılan birçok eserini Fransızca ve İngilizceden Türkçeye çevirdi. Camus, Mayakovski, Saint-Exupéry, Beckett, Gide, Sartre, İstrati, Ionesco, Zola, Stendhal, Baudelaire, A. Dumas, Beauvoir, J. Verne, Duhamel, Malraux, Aragon, Dostoyevski, M. Duras, A. Sarrazin ve N. Sarraute eserlerini çevirdiği yazarlardan bir bölümüdür. Cervantes'in *Don Quijote* adlı ünlü romanını ilk defa bütün hâlinde o Türkçeye kazandırdı (iki cilt, 1967-

1970). Wilhelm Reich'in eserlerinin tamamını dilimize çevirip okumamızı sağladı. Müzisyen dostu Ruhi Su'nun ölümünden sonra albümlerinin yayımlanması için çaba sarf etti.

1971 yılında çevirdiği Simone de Beauvoir'ın *Konuk Kız* romanıyla TDK 1972 Çeviri Ödülü'ne layık görüldü.

Başlıca eserleri tür ve ilk baskı yıllarına göre şöyle sıralanabilir:

Deneme: *Yaşama Savaşı Günlüğü/Değinmeler* (1994).

Derleme: *Konuşmalar* (1978).

Çeviri/Tercüme: *Varoluşçuluğun Tarihçesi* (J. Wahl, 1964), *Tiyatro Tekniği* (Tieghem, 1964), *Baudelaire* (Sartre, 1964), *Sözcükler* (Sartre, 1965), *Yabancı'nın Açıklanması ve Başka Denemeler* (Sartre, 1965), *Gizli Oturum* (Sartre, 1965), *Dostoyevski* (Gide, 1965), *Sartre-Camus Çatışması* (Sartre, 1965), *Çağdaş Felsefe* (G. Picon, 1966), *Çağımızın Sanatı* (Aragon, 1966), *Mektuplar* (S. Exupéry, 1966), *Çağımız Üzerine Düşünceler* (Gide, 1966), *Moderato Cantabile* (M. Duras, 1966), *Becerikli Şövalye Manchalı Don Quijote* (Cervantes, 2 cilt 1967-1970), *Aydınlar ve Toplum* (A. Gramsci, 1967, ortak), *Molloy* (Beckett, 1967), *Parkta* (M. Duras, 1967), *Suç ve Ceza* (Dostoyevski, Oyunlaştıran G. Baty, 1967), *Edebiyat Nedir?* (Sartre, 1967), *Savaş Kurbanları* (G. Duhamel, 1968), *Sanat ve Politika Üstüne Konuşmalar* (Sartre, 1968), *Büyüyen Taş* (Camus, 1968), *Gece Uçuşu* (S. Exupéry, 1968), *Caligula* (Camus, 1969), *Minka Ablası* (İstrati, 1969), *Kodin* (İstrati, 1969), *Kadın I/Genç Kızlık Çağı* (Beauvoir,

1969), *İnsanlığın Durumu* (Malraux, 1970), *Hapishane Mektupları* (R. Luxemburg, 1970), *Kadın II/Evlilik Çağı* (Beauvoir, 1970), *Lili Brike Mektupları* (Mayakovski, 1970), *Hayata Giriş* (İstrati, 1970), *Sıkıyönetim* (Camus, 1970), *Konuk Kız* (Beauvoir, 1971), *Seksen Günde Dünya Gezisi* (J. Verne, 1971), *Savaş Pilotu* (Exupéry, 1971), *Angel Dayı* (İstrati, 1972), *Mihail* (İstrati, 1973), *Elise ya da Gerçek Yaşam* (Etchérelli, 1973), *İş Bulma Kurumu* (İstrati, 1974), *İnsanın Karakter/Kişilik Özgürlüğü İçin Cinsel Devrim* (Reich, 1974), *Marterau* (Sarrazin, 1974), *Yalnız Adam* (Ionesco, 1975), *Beş Komünizm* (Mertinet, 1975), *Çapraz Yol* (Sarrazin, 1975), *Faşizmin Kitle Ruhu Anlayışı* (Reich, 1975), *Cinsel Ahlakın Boygöstermesi* (Reich, 1976), *Sinema Yazıları* (Brecht, 1977, ortak), *Bedensel Boşalmanın İşlevi* (Reich, 1978), *Rönesans Sanatı* (Faure, 1979), *Tohum Yeşerince* (Zola, 1980), *Aya Yolculuk* (Verne, 1981), *Reich Freud'u Anlatıyor* (Reich, 1981), *Kişilik Çözümlemesi* (Reich, 1983), *Kanser* (Reich, 1983), *Yazınsal Denemeler* (Sartre, 1984), *İnsanın Doğadaki Yeri* (Reich, 1984), *Başı Dertte İnsanlar* (Reich, 1986), *Somut Yaşam* (Duras, 1988), *Kadınların Tutkusu* (Japrisot, 1988), *Dirimin Öldürülüğü*

(Reich, 1989), *İnsan ve Kent* (Laborit, 1990), *Kıskançlık* (Robbe, 1991), *Yeniden Doğan Sanat* (Faure, 1993), *Canlının Mantiği/Bir Kalıtım Tarihi* (F. Jacob, 1993), *Reich'in Düşünsel Yaşamı* (Marchi, 1994), *Gençlik Tutkusu* (Reich, 1995), *Yaratıcı İnsan* (Laborit, 1996), *Evrenin Oluşumu* (Laborit, 1997), *Bir Sürekli İlkbahar* (Aragon, 1999), *Tehlike Altında Sanat* (Vilor, 2003), *Kamelyalı Kadın* (A. Dumas, 2003), *Hayvanların En Güzel Tarihi* (Picq, 2003), *Yaşama Sevinci* (Zola, 2004), *Kızıl ve Kara/Kırmızı ve Siyah* (Stendhal, 2005), *Nana* (Zola, 2006), *İnsan Yazgısı* (Malraux, 2007), *Yabancı* (Camus, 2007), *Germinal* (Zola, 2010), *Kıra Kiralina* (İstrati, 2011), *Aydın Çevresinde* (Verne, 2011), *Baragan'ın Dikenleri* (İstrati, 2012), *Yeşil Işın* (Verne, 2016).

Fransızca ve İngilizce biliyordu.

Özden Soy Türk ve Sevil Kral'la iki evlilik yaptı.

Türkiye'nin önde gelen edebî eser çevirmenlerindendi. Batı edebiyatının ünlü birçok roman, hikâye ve edebiyat incelemesi onun çevirileriyle Türkiye'de tanındı. Çevirilerinde yabancı kelimelere Türkçe karşılıklar bularak da Türkçeye hizmet etti. Ruhü şad olsun!